

Уставни суд Републике Српске, на основу члана 115. Устава Републике Српске, члана 40. став 5, члана 42. став 1, члана 60. став 1. тач. а) и б) и члана 61. став 1. тачка г) Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12), на сједници одржаној 28. јуна 2023. године, д о н и о ј е

О Д Л У К У

Утврђује се да члан 75. став (1), члан 76. и члан 77. став (4) Правилника о раду Акционарског друштва „Комуналац“ Бијељина број 8354/2019 од 15. новембра 2019. године, који је донио Надзорни одбор овог акционарског друштва, нису у сагласности са Уставом Републике Српске и Законом о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16, 66/18 и 119/21).

Не прихвата се иницијатива за оцјењивање уставности и законитости члана 81. Правилника о раду Акционарског друштва „Комуналац“ Бијељина број 8354/2019 од 15. новембра 2019. године.

О б р а з л о ж е њ е

Свјетлана Чојић из Бијељине дала је Уставном суду Републике Српске иницијативу за покретање поступка за оцјењивање уставности и законитости члана 76. став 3. и члана 81. Правилника о раду Акционарског друштва „Комуналац“ Бијељина број 8354/2019 од 15. новембра 2019. године, који је донио Надзорни одбор овог акционарског друштва. У иницијативи се наводи да оспорене одредбе овог правилника нису у сагласности са чланом 39. Устава Републике Српске, те са члановима 9. и 10. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16 и 66/18). Давалац иницијативе, прије свега, истиче да доносилац предметног правилника овај акт није ускладио са Посебним колективним уговором комуналних и услужних дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 21/18) у погледу коефицијената за одређивање основне плате, тако да је Правилником одређен мањи обим права запослених од оних предвиђених овим посебним колективним уговором. Надаље, у иницијативи се наводи да оспорени правилник није у сагласности са Законом о измјенама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 66/18), односно да овај подзаконски акт није усклађен са одредбама чланова 121. и 123. овог закона, која обавеза произлази из члана 271б. тог закона, а односи се на питање опорезивања плате порезом на доходак. Слиједом наведеног предлаже се да Суд, након спроведеног поступка, утврди да оспорене норме предметног правилника нису у сагласности са Уставом и законом.

У одговору на иницијативу који је, путем пуномоћника Гордане Бибић, адвоката из Бијељине, доставио доносилац оспореног правилника износи се став да је иницијатива неоснована. Прије свега, у одговору се наводи да је АД „Комуналац“ Бијељина, ступањем на снагу Закона о измјенама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 66/18), у законском року ускладио све уговоре о раду закључене између радника и овог привредног друштва са новим законским рјешењима, тако да није дошло до повреде права радника приликом обрачуна плате. Доносилац Правилника такође указује на то да су оспореним чланом 81. овог акта прописани исти коефицијенти који су предвиђени Посебним колективним уговором комуналних и услужних дјелатности Републике Српске, због чега нису основани наводи иницијативе да је Правилником прописан мањи обим права

запослених од оних предвиђених овим посебним колективним уговором. Коначно, у одговору се, као релевантне у конкретном случају, цитирају одредбе чланова 120, 121. и 123. Закона о раду, затим члана 25. ст. 1, 2. и 3. Посебног колективног уговора комуналних и услужних дјелатности Републике Српске и члана 75. став 1, члана 76. став 1. и члана 77. оспореног правилника, те се предлаже да Суд не прихвати иницијативу као неосновану.

У допуни одговора на иницијативу доносилац Правилника, на тражење Суда, прецизира да овај акт није усклађен са релевантним одредбама Закона о измјенама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 119/21), али истовремено истиче да су сви појединачни уговори о раду закључени између радника и АД „Комуналац“ Бијељина усклађени са члановима 120. и 121. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16, 66/18 и 119/21).

Подносилац иницијативе доставио је Суду допуну иницијативе 12.06.2023. године и уз њу приложио налаз и мишљење вјештака економске струке који је сачињен у парничном поступку који подносилац, као тужилац, води против доносиоца оспореног акта, као туженог, пред стварно и мјесно надлежним судом у Бијељини.

Правилник о раду Акционарског друштва „Комуналац“ Бијељина број 8354/2019 од 15. новембра 2019. године донио је Надзорни одбор овог акционарског друштва на основу члана 3. ст. 2, 5. и 6. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16 и 66/18), члана 56. став 3. Посебног колективног уговора комуналних и услужних дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 21/18), те члана 51. став 1. тачка 2) и члана 110. став 1. Статута АД „Комуналац“ Бијељина, број 2706/2011 од 10. августа 2011. године. Оспореним чланом 76. став 3. овог правилника прописано је да је плата из става 1. овог члана плата прије опорезивања порезом на доходак. Чланом 81. прописано је да коефицијенти за утврђивање основне плате зависе од сложености послова, односно стручне спреме и квалификације за њихово обављање и утврђени су по платним групама од прве групе, као најједноставнијих, до седме групе, као најсложенијих послова (став 1). У ставу 2. овог члана одређене су платне групе, са описом послова, потребном стручном спремом и коефицијентом сложености на сљедећи начин: И група: први степен НК - коефицијент сложености - од 2,10 до 2,19; ИИ група: други степен ПК - коефицијент сложености - од 2,20 до 2,79; ИИИ група: трећи степен КВ - коефицијент сложености - од 2,80 до 3,19; ИВ група: четврти степен ССС - коефицијент сложености - од 3,20 до 3,49; В група: пети степен ВКВ - коефицијент сложености - од 3,50 до 4,19; ВИ група: шести степен ВШС - коефицијент сложености - од 4,20 до 4,99; ВИИ група: седми степен ВСС - коефицијент сложености - од 5 до 5,80.

У поступку оцјењивања уставности и законитости оспорених одредаба овог правилника Суд је имао у виду релевантне одредбе Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16, 66/18 и 119/21) којим је прописано: да се овим законом уређују радни односи, права, обавезе и одговорности из радног односа и други односи по основу рада у Републици Српској, ако посебним законима није другачије одређено (члан 1. став 1), да се права, обавезе и одговорности из радног односа уређују и колективним уговором, а правилником о раду и уговором о раду само када је то законом одређено (члан 1. став 4), да се колективним уговором закљученим између радника и послодавца у складу са законом

уређују права, обавезе и одговорности из радног односа, начин и поступак њиховог остваривања и међусобни односи учесника колективног уговора (члан 3. став 1), услови под којима се правилником о раду, у складу са законом, уређују права, обавезе и одговорности из радног односа (члан 3. став 2), да се правилником о раду, у смислу овог закона, сматра правилник о раду који је донио послодавац у складу са чланом 3. овог закона (члан 7. став 3), да радник остварује право на бруто плату, у складу са законом и колективним уговором (члан 120. став 1), да се плата из члана 120. став 1. овог закона састоји од основне плате и увећања плате прописаних овим законом, колективним уговором и уговором о раду, пореза на доходак и доприноса (члан 121. став 1), да се законом, колективним уговором или уговором о раду може одредити другачији начин одређивања плате који не може бити неповољнији за радника од начина обрачуна плате из става 1. овог члана (члан 121. став 2) да је плата из става 1. члана 121. умањена за порез на доходак и доприносе нето плата радника (члан 121. став 3), да се основна плата одређује на основу услова потребних за рад на пословима за које је радник закључио уговор о раду утврђених колективним уговором, општим актом и времена проведеног на раду (члана 123. став 1), да су елементи за одређивање плате из става 1. члана 123. овог закона коефицијенти сложености посла и цијена рада, уколико законом и колективним уговором није другачије уређено (члан 123. став 2).

Одредбом члана 39. Устава, у односу на коју давалац иницијативе тражи оцјену оспорених норми Правилника, утврђено је да свако по основу рада има право на зараду, у складу са законом и колективним уговором.

Нормама Закона о раду на које се указује у иницијативи прописано је: да колективни уговор, правилник о раду и уговор о раду не могу да садрже одредбе којима се раднику дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом, а да се општим актом и уговором о раду могу да утврде друга или пропишу повољнија права и повољнији услови рада од оних утврђених овим законом, ако то законом није изричито забрањено (члан 9), те да су незаконите одредбе општег акта које утврђују неповољнија права или неповољније услове рада од права и услова утврђених овим законом и умјесто њих се примјењују одредбе овог закона, а поједине одредбе уговора о раду којима су утврђени неповољнији услови рада од услова утврђених законом и општим актом су ништаве (члан 10).

Полазећи од наведених законских одредаба, Суд је оцијенио да нормирање из оспореног члана 81. овог правилника, којим су одређени коефицијенти за утврђивање основне плате радника, није супротно члану 9. и 10. Закона о раду, како то сматра давалац иницијативе. Наиме, овим законом нису прописани коефицијенти за утврђивање основне плате радника, већ је дато овлашћење потписницима посебног колективног уговора за сваку област или грану да овим актом ближе уреде права по основу рада, обим права и начин и поступак њиховог остваривања, у шта, по оцјени Суда, спада и одређивање ових коефицијената. Истовремено, чланом 123. став 2. овог закона, као елемент за одређивање основне плате предвиђен је, поред цијене рада, и коефицијент сложености посла. Сходно наведеним законским одредбама, чланом 29. Посебног колективног уговора комуналних и услужних дјелатности Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 21/18) прописани

су коефицијенти за утврђивање плате радника у овој области. Чланом 81. оспореног правилника, који је донесен на основу члана 3. ст. 2, 5. и 6. Закона о раду, прописани су коефицијенти за утврђивање основне плате радника у АД „Комуналац“ Бијељина, и то на начин да су, по оцјени Суда, ови коефицијенти повољнији од оних прописаних одредбама члана 29. Посебног колективног уговора комуналних и услужних дјелатности Републике Српске, тако што је за сваку платну групу коефицијент који је прописан овим колективним уговором утврђен у одређеном распону од најнижег коефицијента прописаног Посебним колективним уговором комуналних и услужних дјелатности Републике Српске па навише до одређене вриједности. Доносилац Правилника је, дакле, имајући у виду природу дјелатности коју обавља ово привредно друштво, сходно својој цјелисходној процјени оспореним чланом 81. прописао коефицијенте за утврђивање плате радника, на начин који, по оцјени овог суда, није супротан одредбама чланова 9. и 10. Закона о раду, као ни члану 39. Устава, пошто није прописао коефицијенте за платне групе мање од прописаних Посебним колективним уговором комуналних и услужних дјелатности Републике Српске, већ исте и веће.

Приликом оцјењивања уставности и законитости члана 76. став 3. овог правилника Суд је узео у обзир да су Законом о измјенама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 119/21), поред осталог, измијењене одредбе Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16 и 66/18) које се односе на дефинисање плате радника и критеријума за одређивање висине плате, а које су биле на снази у вријеме доношења Правилника. Тако је, између осталог, чланом 1. овог закона измијењен члан 120. став 1. Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16 и 66/18) на начин да гласи: “Радник остварује право на бруто плату у складу са законом и колективним уговором“. Чланом 2. овог закона је у цијелости измијењен члан 121, те гласи: Плата из члана 120. став 1. овог закона састоји се од основне плате и увећања плате прописаних овим законом, колективним уговором и уговором о раду, пореза на доходак и доприноса (став 1); Законом, колективним уговором или уговором о раду може се одредити другачији начин одређивања плате који не може бити неповољнији за радника од начина обрачуна плате из става 1. овог члана (став 2); Плата из става 1. овог члана умањена за порез на доходак и доприносе је нето плата радника (став 3). Чланом 5. овог закона је измијењен члан 123. и у релевантном дијелу гласи: Основна плата се одређује на основу услова потребних за рад на пословима за које је радник закључио уговор о раду утврђених колективним уговором, општим актом и времена проведеног на раду (став 1); елементи за одређивање плате из става 1. овог члана су коефицијенти сложености посла и цијена рада, уколико законом и колективним уговором није другачије уређено (став 2).

Поред тога, чланом 18. Закона о измјенама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 119/21), којим је последице члана 271б. додат нови члан 271в, прописано је да су доносиоци свих подзаконских аката донесених на основу овог закона дужни да у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона ускладе њихове одредбе са одредбама чланова 120. и 121. овог закона.

Имајући у виду цитиране одредбе чланова 1, 2. и 5. Закона о измјенама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 119/21), као и члан 18. у дијелу којим је

прописана обавеза усклађивања подзаконских аката донесених на основу овог закона са одредбама чланова 120. и 121. овог закона у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона, Суд је оцијенио да је оспореним чланом 76. став 3. Правилника, али и преосталим одредбама истог члана, те одредбама члана 75. став 1. и члана 77. став 4, које су све по свом садржају међусобно повезане, дошло до повреде начела законитости из члана 108. став 2. Устава. Због тога је Суд, на основу члана 42. став 1. Закона о Уставном суду Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ бр. 104/11 и 92/12) оцјењивање законитости проширио и на одредбе члана 75. став 1, члана 76. ст. 1, 2. и 4. и члана 77. став 4. оспореног правилника. Овим нормама прописано је: да радник остварује право на плату у складу са овим правилником и уговором о раду (члан 75. став 1); да се плата из члана 75. став 1. овог правилника састоји од дијела плате за обављени рад и временаведеног на раду; дијела плате по основу радног стажа у износу од 0,5% за сваку годину радног стажа; увећања плате по основу отежаних услова рада, прековременог рада, рада ноћу, рада празником и другим данима којима се по закону не ради; других примања по основу радног односа, у складу са Законом, овим правилником и уговором о раду (члан 76. став 1); да се законом, колективним уговором или уговором о раду може одредити другачији начин одређивања плате, који не може бити неповољнији за радника од начина обрачуна плате из става 1. овог члана (члан 76. став 2); да плата из става 3. овог члана, увећана за доприносе, представља бруто плату (члан 76. став 4), те да је у елементима за одређивање плате из ст. 1. и 2. члана 77. овог правилника садржан порез на доходак (члан 77. став 4).

Наиме, како из навода одговора на иницијативу, као и допуне одговора на иницијативу јасно произлази, доносилац оспореног правилника није поступио у складу са законском обавезом из члана 18. Закона о измјенама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Српске“ број 119/21) у дијелу којим је прописана обавеза усклађивања одредаба овог акта које се односе на дефинисање плате радника са измијењеним члановима 120. и 121. Закона о раду, већ је, како наводи, само извршио усклађивање појединачних уговора о раду закључених између радника и овог послодавца. Тиме је, по оцјени Суда, чланом 75. став 1, чланом 76. и чланом 77. став 4. Правилника, којима је дефинисана плата радника, нарушено начело законитости из члана 108. став 2. Устава.

Наводи доносиоца оспореног правилника којима се истиче да су уговори о раду радника АД „Комуналац“ Бијељина усклађени са измијењеним члановима 120. и 121. Закона о раду нису од уставноправног значаја приликом оцјењивања уставности и законитости оспорених норми Правилника. Исто тако, евентуалне неправилности у примјени одредаба Правилника приликом обрачуна плата, на што се такође указује у иницијативи, према члану 115. Устава Републике Српске Уставни суд није надлежан да оцјењује.

Суд није узимао у разматрање налаз и мишљење вјештака економске струке који је сачињен у парничном поступку, који иницијатор као тужилац води пред надлежним судом у Бијељини против доносиоца оспореног акта, као туженог, и достављен уз допуну иницијативе од 12.06.2023. године, с обзиром на то да се он односи на примјену права, тачније на примјену Закона о измјенама и допунама Закона о раду из 2018. године („Службени гласник Републике Српске“ 66/18) и Правилника о раду АД „Комуналац“ Бијељина, а не на нормативни спор о усклађености оспореног правилника са Уставом Републике Српске и

Законом о раду („Службени гласник Републике Српске“ бр. 1/16, 66/18 и 119/21), због чега није уставноправно релевантан у овом нормативном спору.

Како је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске, о уставности и законитости одредаба члана 75. став 1, члана 76, члана 77. став 4. и члана 81. овог правилника одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

На основу изложеног Суд је одлучио као у изреци ове одлуке.

Ову одлуку Уставни суд је донио у саставу: предсједник Суда мр Џерард Селман и судије: Војин Бојанић, Светлана Брковић, Амор Букић, Златко Куленовић, проф. др Радомир В. Лукић, проф. др Иванка Марковић, проф. др Марко Рајчевић и академик проф. др Снежана Савић.

Број: У-15/22

28. јуна 2023. године

ПРЕДСЈЕДНИК
УСТАВНОГ СУДА
Мр Џерард Селман, с.р.